

HÁTVÉDSZOLGÁLAT

Amikor Pál eltávozott Athénből, és Korinthusba ment, ott találkozott egy Akvila nevű pontuszi származású zsidóval, aki nemrég jött Itáliából, feleségével, Priszcillával, mivel Claudius elrendelte, hogy minden zsidó távozzék Rómából. Pál csatlakozott hozzájuk, és mivel ugyanaz volt a mestersége, náluk lakott, együtt is dolgozott velük, ők ugyanis sátorkészítő mesterek voltak. Szombatonként azonban a zsinagógában vitázott, és igyekezett meggyőzni zsidókat és görögöket.

Amikor pedig Szilász és Timóteus megérkezett Macedóniából, Pál teljesen az ige hirdetésének szentelte magát, és bizonyosságot tett a zsidók előtt, hogy Jézus a Krisztus. Amikor azonban ellene szegültek és szidalmazták, lerázta ruhájáról a port, és ezt mondta nekik: "Véretek a ti fejetekre szálljon: Én tiszta vagyok! Mostantól fogva a pogányokhoz megyek." Ekkor eltávozott onnan, és egy Titiusz Jusztus nevű istenfélő ember házába költözött, akinek a háza szomszédos volt a zsinagógával. Kriszpusz, a zsinagóga előljáró hitt az Úrban egész háza népével együtt; és a korinthusiak közül, akik hallgatták őt, szintén sokan hittek és megkeresztelkedtek. Az Úr egy éjjel látomásban ezt mondta Pálnak: "Ne félj, hanem szólj, és ne hallgass; mert én veled vagyok, és senki sem fog rád támadni és ártani neked, mert nekem sok népem van ebben a városban." Erre ott maradt egy évig és hat hónapig, és tanította közöttük az Isten igéjét.

Ap.Csel. 18,1-11

Ma egy házaspárról lesz szó. A férfit Akvilának, a feleségét Priszcillának hívták. Az Apostolok Cselekedetei könyve egyetlen fejezetben említi őket, Pál apostol azonban a Rómába írt levelének a végén így emlékezik róluk: "Köszöntések Priszkát és Akvilát, akik munkatársaim a Krisztus Jézusban. Ők életemért saját fejüket kockáztatták, és nekik nem csak én vagyok hálás, hanem a pogányok valamennyi gyülekezete is. Köszöntések a házukban levő gyülekezetet is..." Kiderül ebből a köszöntésből, hogy ez a derék házaspár csendben, de végtelen hűséggel végezte azt, amit Jézus Krisztus reájuk bízott, és egy alkalommal ez majdnem az életükbe került, amiért minden akkori keresztyén gyülekezet hálás lehetett Istennek.

Kik voltak ők?

Ma az előbb felolvasott ige alapján három jellemvonásukra szeretnék rámutatni, hadd legyen ez követendő példa minden mai hívő számára, és ha Isten segít, pünkösöd után folytatjuk a velük való találkozást.

Az első, ami kitűnik az ő nagyon hányatott életükből, hogy vezethető emberek voltak. Készek voltak mindig mindent otthagyni, ha ez volt Jézus Krisztus kívánsága, és menni oda, ahol használni akarta őket, és végezni azt, amit ott kaptak feladatul. Nem ők akarták kijelölni feladataikat, nem ők jelentkeztek, hogy én ezt meg azt szeretném tenni érted, Uram. Ők életüket az Úr kezébe tették le, és ettől kezdve várták az utasításokat: hova menjünk, mit csináljunk. Voltak az életükben olyan korszakok is, amikor látszólag semmit sem kellett tenniük, de a pusztta jelenlétükkel, a megszentelt életükkel is tudták hathatósan szolgálni Jézus Krisztust. Akviláról annyit jegyez fel Lukács itt a Cselekedetek Könyvében, hogy Pontuszból származott. Ez a tartomány a Fekete tenger déli partvidékén terült el. Azt is megtudjuk, hogy foglalkozása nemezkészítő, sátorponyva-készítő mester volt. És

még annyit említi róla, hogy valamikor, valahogyan a birodalom fővárosába, Rómába költözött. Ott már nős volt. Ott indította be azt a kis üzemet, amelyikben ezt a nagyon kelendő portékát készítették, úgy hogy minden biztonnal jó megélhetésük volt ott.

Egyszer azonban váratlanul nehéz helyzetbe kerültek. Krisztus után 49-ben Claudius császár elrendelte, hogy minden zsidó hagyja el Rómát, mert valami Crestos nevű illető miatt különféle nyugtalanság támadt a zsidók között. Nem tudjuk, hogy ez a Crestos azonos volt-e Jézus Krisztussal. Nem tudjuk, hogy mit értettek a rómaiak nyugtalanságon. És nem tudjuk azt sem, hogy Akvila és Priszcilla hallották-e a Jézus Krisztusról szóló evangéliumot már Rómában, vagy csak később, Pál apostoltól hallották ezt. Mindez nincs benne a Bibliában. Az viszont benne van, hogy amikor 50-ben Pál apostol Athénből Korinthusba ment Jézus Krisztus parancsára, ott találkozott ezzel a házaspárral. Mivel akkor már Akviláéknak olyan jól ment az ipar, hogy szükségük volt segítségre, Pál apostolnak meg szüksége volt megélhetésre, egymásra találván Pál náluk otthont is kapott és munkát is talált, amiből fenntarhatta magát, hogy előbb csak a munkaidő után, később, amikor Szilász és Timóteus is megérkezett, teljes idejében az evangéliumot hirdesse ebben a nagy pogány világvárosban, Korinthusban.

Micsoda véletlenek - mondaná egy pogány gondolkozású ember. Milyen csodálatos szervezése Istennek, mondják ezt azok, akik ismerjük az élő Istent, aki irányítja az eseményeket, kezében tartja a mi személyes életünket is, és akinél semmi nem történik esetlegesen.

Így működik Isten kegyelme, ilyen az Ő szervezése. Így készíti elő az övéinek a talajt, a kapcsolatokat. Nemcsak feladatokat ad. Azt adja meg először, de utána megadja mindazt, ami szükséges ahhoz, hogy feladataikat elvégezzék. A sáfároktól csak a hűséget kívánja meg. Azt, hogy helyálljanak ott, ahova Ő állította őket.

Pál apostol ismerve, biztosra vehetjük, hogy nem sokáig várt azzal, hogy Jézusról beszéljen Akvilának és Priszcillának. Lehet, hogy munka közben is, de munka után, vagy a munka szüneteiben egészen bizonyosan, és ez a házaspár rövid idő alatt olyan erős hitre jutott el, hogy mindenre, a szó szoros értelmében mindenre készek lettek Jézus Krisztusért. Így váltak azután használhatókká az Ő kezében. Nem háborogtak, hogy örökké költözni kell, mert Korinthusból is tovább kellett menniük még jó négy száz kilométerrel keletebbre Efézusba. Szedték a sátorfájukat, otthagyták a műhelyt és mentek tovább, és ott végezték a szolgálatot, ahol Jézus megbízta őket ezzel.

A második, amit megfigyelhetünk ennek a házaspárnak az életében, hogy ők a munkájukból nem meggazdagodni akartak, csak megélni. Meggazdagodni is szabad, önmagában az nem bűn és nem minden esetben bűn. Akvilának és Priszcillának azonban bizonyos volt, hogy Isten a lelki munkában is használni akarja őket, erre pedig idő kell. Az ehhez szükséges időt szabadon kell hagyni. Ők dolgoztak szorgalmasan - ez kiderült ebből a néhány mondatból is -, de ennek a célja csak az volt, hogy megéljenek, meg ebben az esetben még másnak is tudjanak kenyeret adni, megélhetést biztosítani.

De nekik fontos volt, hogy az otthonuk templommá is váljék. Külön mondatban említi Pál apostol: "köszöntöm a házuknál levő gyülekezetet." Ott volt egy házi közösség. Mindenki tudhatta, hogy aki Jézus Krisztust keresi, látogassa meg Akvilát és Priszcillát, és ott fog hallani hiteles információkat, erről a Krisztusról és

mindarról, amit Ő értünk tett. Akviláék mindig ott akarták szolgálni Istent, ahova Ő állította őket, és azzal, amivel Ő megbízta őket.

Ehhez az ő esetükben fontos volt, hogy a munkájukból ne meggazdagodni akarjanak, hanem csak megélni. Ez nem igénytelenség, nem kis igényűség, és nem is mindenkinek ez az útja. De aki felismeri, mint ahogy ők ezt felismerték, hogy a lelki szolgálatban is használni akarja őket Isten, azok erre készek. Nagy kísértés az ma, hogy élni a lehetőségekkel, és minél többet szerezni. Sok embert éppen ez szédít meg, hogy az, amit Isten eszközként akar a kezünkbe adni, az céllá válik. A pénzt például eszköznek adta.

Nos, az eszköz könnyen céllá válhat, és ebből sokféle baj szokott lenni, mert itt már az ember egyre több mindent, sokan mindent alárendelnek ennek a célnak, hogy minél többet szerezzek és gyűjtsék. És ha egy hívő ember mindent alárendel ennek, akkor vége, mert akkor alárendelte az Úrral való közösségét is. Akkor a vasárnapi istentiszteletre is csak akkor jön el, ha olyan idő van, hogy nem tud dolgozni, vagy éppen nem jött össze valami jó munka arra a napra. Akkor a gyerekeit is csak akkor engedni vagy küldi el csendeshétre, ha éppen azon a héten nem tudnak mit kezdeni velük otthon. Akkor nem az a fő szempont, hogy Isten mit akar velünk, hogy Isten mire akarja használni még az anyagi javainkat is, amikért megdolgoztunk, és amiket az Ő kegyelméből, áldásával megszerezhetünk. Akkor már nem Isten az Úr az idejének a beosztásán, hanem ez is alá van rendelve annak: gyarapodni, szerezni minél többet.

Néha nem könnyű ezt látnia egy hívő embernek, és nem szabad itt egyik végletbe esnünk sem, meg egyikből a másikba átzuhanni. A keskeny úton kell megmaradni. Nem az arany középúton, ilyet Isten nem ismer. Az engedelmisség keskeny útján, amit Ő mutat a benne hívőknek, csak legyen erőnk igent mondani a tőle kapott feladatokra, és nemet mondani mindarra, ami ezektől vonna el minket, vagy lehetetlenné tenné, hogy azt elvégezzük.

A harmadik, ami gyönyörű szépen ragyog az ő életükből és szolgálatukból, hogy mindvégig csendesen a háttérben maradtak és ott végezték a szolgálatot úgy, hogy komolyan vették, hogy a háttérszolgálat ugyanolyan fontos, mint amit a frontharcosok végeznek elől. És nem sokáig mehet a fronton a harc, ha nincs hátvéd, és ha ott nem azt végzik, ami az ő feladatuk.

Ez a házaspár tudott csendben maradni. Komolyan vették az evangélium ügyéért való imádkozást, az imaharcot. Ezt nem tekintették úgy, hogy őket háttérbe szorítja a "nagy" Pál, hiszen Pál írja a Római levélben, amit most olvastunk: "Köszöntöm Akvilát és Priszcellát, az én munkatársaimat." Ő tudta a legjobban, hogy ők együtt harcoltak, sokszor úgy, hogy a harcban csak Pál látszott, de ők ott hátul könyörögtek és mindent megtettek ugyanazért a győzelemért.

Amikor Pál apostol megjelent Korinthusban és elkezdte szombatonként a zsinagógában való bizonyágtételét, ezt olvastuk: szombatonként vitázott a zsinagógában, igyekezett meggyőzni zsidókat és görögöket, és később teljesen az ige hirdetésének szentelte magát, és bizonyoságot tett, hogy Jézus a Krisztus. Erre ő volt ott a legalkalmasabb. Elvégezte a rabbiképzőt, kiváló professzora Gamáliel volt Jeruzsálemben. Ő betéve tudta az Ószövetséget. Úgy tudott megszólalni egy zsinagógában, ahogy ott rajta kívül talán senki más. Hiába küldték volna oda Akvilát meg Priszcellát, hogy végezzék el ezt a munkát, mert ők ezt nem tudták volna elvégezni, de nem is akarták. Ez Pálra bízott, de közben ők harcoltak a térdeiken és könyörögtek, hogy adassék szó Pálnak szájának megnyitásakor. Az

ilyesmit maga Pál kérte a gyülekezetektől. Ezt is ő írja szó szerint, hogy könyörögjétek értem, hogy adassék nékem szó számnak megnyitásakor. Mert én itt nem a magam tanult szónoki képességeit akarom fitogtatni, amelyek másoknál nincsenek is, hanem azt az ígét továbbadni, amit csak Isten tud adni, hogy helyén mondott ige legyen. De ezt el kell kérni. Gyertek, segítsetek, gyertek, végezzük együtt.

És abból, amit tudunk Akviláról és Priszcelláról, szépen kiderül, hogy ők ezt komolyan vették. Ez ugyanolyan fontos szolgálat, mint amit Pál végez. Miért? Mert nem az a fontos, hogy mit végez valaki az envagéliumért, hanem hogy kinek végzi azt a szolgálatot. A háttérszolgálatot ugyanannak a mindenható Úrnak végezték, akinek adatott minden hatalom, mint elől Pál a frontszolgálatot.

Kiderült itt a felolvasott igéből is, hogy először Pálnak a neve vált ismertté Korinthusban. Őt dicsérték és őt szidták. Ez mindig együtt szokott járni. Aztán megérkezett Szilász és Timóteus. És hol volt Akvila és Priscilla? Otthon. Meg a zsinagógában a hallgatók között. De olyan mély és erős kapcsolatuk volt a szolgálat Urával, Krisztussal, hogy munkatársakként voltak jelen, és ők is az evangélium szolgái voltak.

Nem tudom, mennyire tudatos ez bennünk, hogy milyen fontos az úgynevezett háttér vagy hátvéd szolgálat? Az evangélium hirdetése mindig harcot jelentett. Ma is az. Vannak, akik frontkatonák, és vannak hátvéd szolgálatot végzők. És ez mindkettő egyformán fontos. Jó lenne, ha ezt tudatosítanánk magunkban, és sokkal inkább az egy Úrra nézve végeznék ki-ki a maga helyén a szolgálatot, mert úgy megsokszorozódik annak az áldása.

Spurgeonól, a világhírű igehirdetőtől kérdezte meg egyszer valaki, hogy mi a titka annak, hogy ilyen erővel tud prédikálni. Minden templom kicsi volt már Londonban. Fel kellett építeni a hatezer ülőhelyes nagy csarnokot, amelyik megtelt újra és újra, amikor ő prédikált. Azt mondta az illetőnek, hogy jöjjön, megmutatom. Lementek az alagsorba, ahol ötven-hatvan ember éppen imádkozott. Spurgeon állítólag csak ennyit mondott: Ez az erőmü. A hívők csendes imádsága. Az a hatvan ember nem állt ki az óriási csarnokban, hogy mi is részt vettünk a mai igehirdetésben. De Spurgeon tudta, hogy ők a munkatársai. Együtt készültek, együtt mondták el. Miközben ő csak mondani tudta, az erőt bele a Szentlélek adta és a kegyelmesen munkálkodó Isten, az alagsorban elhangzó imádságok meghallgatásaképpen is. Nem lehet ezt felosztani, hogy ennyi százalék Spurgeon érdeme volt, a többi meg amazoké. Senkinek semmi érdeme nincs. Mindenkinek kiváltság, hogy valamit végezhet az Úrért. Az, hogy ott emberek megtértek, az egyedül az Úr kegyelmének az érdeme volt, meg ma is az, amikor ez megtörténik. A fontos csak az, hogy használhatók legyenek a hívők. Ki-ki ott és azt végezze, de azt végezze, amivel Isten megbízta. Ámen.

KÁLVIN REFORMÁCIÓJÁNAK ELTERJEDÉSE

Kálvin reformációja eleitől fogva nem volt alávetve azoknak a nemzeti és politikai korlátoknak, amelyek a Lutheréhez s a Zwingliéhez hozzátapadtak. Ez a körülmény és a Kálvin egész Európát behálózó fáradhatatlan tevékenysége volt az oka annak, hogy az európai protestantizmusból - a németbirodalmi és a skandináv területeken

kívül - szórványos kivétellel mindenütt máshol református protestantizmus, vagy amint mondani szokás, „kálvinizmus” lett.

Svájc

A Zwingli emlékéhez és tanaihoz ragaszkodó svájci németek hosszas súrlódások után végre is meghajoltak a Kálvin szellemi fölénye előtt. Kálvin sem következetességben, sem világosságban nem maradt Zwingli mögött, mélységben pedig jóval meghaladta őt. Ez különösen meglátszott úrvacsora-tanában. Szerinte is jelképek ugyan az úrvacsora jegyei, de a hívő ember e jegyek vétele közben Isten különös kegyelmi ajándékában részesedik (tehát nem csak „emlékünnepelelyben” vesz részt): lelke a Krisztussal egyesül. Kálvin szerint tehát Krisztus az úrvacsorában testileg nincs jelen; de a hívő lélek, az úrvacsora jegyeinek vétele közben a Szentlélek ereje által égbeemelkedve „lelkileg veszi a Krisztus testét”, azaz mégis a Krisztus egész szent és dicsőült valóságával egyesül és belőle csodálatos erőt merít. E tanítás bibliai igazsága előtt a Zwingli utódai is meghódoltak. A bölcs zürichi lelkipásztor és Kálvin jóbarátja, Bullinger Henrik szerkesztette az ú. n. „Második Helvét Hitvallást” (1566): ez a legszebb emléke a francia és a német-svájci reformáció szellemi egyesülésének Kálvin hatása alatt - s egyúttal a református protestantizmusnak máig az egyik legtöbbször becsült hitvallási irata külföldön s hazánkban is.

Franciaország

Franciaország reformációjára Kálvin — a szülőhazája és honfitársai iránt soha ki nem alvó szeretetétől indítva — mindig kiváló gondot fordított. Az ő hatására lett az először csak tapogatózó francia evangéliumi mozgalmakból öntudatos és erélyes szervezkedés, melyet az egyházi és állami hatóság kegyetlen üldözése nem tudott megtörni. Kálvin halálakor a francia reformátusok, a hugenották, már nagy szellemi és társadalmi súllyal bírtak az országban. Egyházi életük a genfiével vetekedő tisztasággal fényelt s az állam ellenséges indulata csak önállóságát növelte.

Németalföld, Anglia, Skócia

A spanyol Habsburg uralom alatt álló Németalföldön már régóta volt humanista, majd lutheri szellemű egyházi reformmozgalom, de ebből is csak a Kálvin hatása alatt lett célratoró, szervezett reformáció. A németalföldi polgárokból, ebből a csendes kalmár- és iparosnépből a Kálvin szelleme nevelt katonákat későbbi dicsőséges szabadságharcuk számára. - Angliában, hol a Wiclif szelleme sem volt még eltemetve, VIII. Henrik, a tanult, de zsarnoki hajlamú király kicsinyes személyes indítóokból elszakadt a pápától s az angol egyházat Rómától független államegyházzá tette (1534). Ez egyelőre egészen a Rómához hasonló szellemű volt ugyan - szervezetében, istentiszteletében később is az maradt -, de a Kálvin hatása elől nem zárkózott el. Erzsébet királynő alatt pedig (1558-tól) nagyjából a református tan alapjára helyezkedett. De voltak és egyre szaporodtak Angliában Kálvinnak egészen következetes, szigorú hívei, a vallás, egyház, istentisztelet, erkölcsi élet teljes, bibliai „tisztaságát” követő puritánok is. - Az akkor még önálló Skóciában jóformán eleitől fogva a kálvini irány vezetett. A gályarabból lett nagy reformátor, az „emberi arctól soha nem rettegett” Knox János kérelhetetlenül vívta

harcát a pápai egyház bálványozása és a ledér Stuart Mária „zsarnok asszonyi kormánya” ellen. Az eredmény egy, a Kálvin szigorát lehetőleg még túlhaltó tiszta református államegyház föllállítása lett (1560), amely a skót nép egész jellemét átnemesítette.

Németország

Kálvin mindig fájlalta hogy a németbirodalmi s a svájci reformáció között - a Luther és a Zwingli közt kifejlődött ellentét következtében - oly nagy volt az idegenkedés. Odaadással csüngött az evangéliumi egyház egységének gondolatán, tisztelettel és hálával ragaszkodott a nagy Lutherhez s igyekezett elosztani a két nagy reformátori főirány közt lévő ellentéteket. Ezt a törekvését a német reformáció vezetési körök is többen méltányolták és elősegítették: így Bucer Márton (mh. 1551), a békeszerető strassburgi lelkipásztor, akitől Kálvin maga is sokat tanult, azután maga Melancthon is, aki Kálvin úrvacsoratanával a lényegben egyetértett, habár ezt soha egészen nyíltan ki nem fejezte. Épp a Kálvin úrvacsoratanája lett volna a természetes egyesítő kapocs a két főirány hívei közt. De a németországi teológusok többsége Luthernek nemcsak a szelleméhez, hanem a szavaihoz is ragaszkodni kívánt és bizalmatlanul fordult el a svájciaktól. Annyi eredményük mégis lett a békéltető törekvéseknek, hogy egynéhány német tartományi és városi egyház szakított a türelmetlen Luther-utódok nézetével és a Kálvin tanát fogadta el. E reformátussá lett német egyházak köréből került ki a III. vagy Kegyes Frigyes pfälzi választófejedelem parancsára készített Heidelbergi Káté. Ez a máig legelterjedtebb és legnépszerűbb, tiszta tükre a hamisítatlan református szellemnek (1563).

Egyebütt

Ezenkívül a kálvini reformáció eszméi Európának majdnem minden többi művelt országába is, a lutheri iránnyal párhuzamban és a legtöbb esetben azt fölváltva, behatoltak: így Itáliába, Spanyolországba, az osztrák tartományokba, Cseh-Morva- és Lengyelországba, valamint Magyarországra és Erdélybe. De a két legutóbbi országot kivéve, egyikben sem tudtak meggyökerezni a lelkek csekélyebb fogékonysága, a korán megkezdődött kíméletlen üldözések vagy egyéb mostoha viszonyok miatt.

KÁLVIN REFORMÁCIÓJÁNAK JELLEME ÉS HATÁSAI

Vallása

Kálvin a hit és az élet alapvető kérdéseire nézve teljesen egyetértett Lutherrel, akinek úttörése nélkül az ő fellépése egyáltalán nem is volna elképzelhető. De ő a Luthertől és többi reformátor elődjétől vett hatásokat a saját hatalmas egyénisége tüzeiben egy nagyszerű új egésszé, egy teljesen önálló vallásalakká tudta összeolvasztani. Kálvin vallásának alaphangja nem a bűnbocsánatot nyert hívő lélek öröme és nyugalma, ami Luthernél uralkodik. Kálvin szerint az üdvösségre kiválasztott embernek Isten megadja a bizonyosságot is abban, hogy ő kiválasztott. Megadja azzal, hogy egyre erősebben összekapcsolja Krisztussal, aki a választottak feje. Az az ember, aki üdvösségében ekképpen bizonyos, szüntelen törekszik is ezt a bizonyosságát kifejezni: nem teheti, hogy erre ne törekedjék. Erre pedig csak egy

módja van: magát, családját, munkáját és egész környező világát egyedül Istennek szentelni. Miért?

Kálvin szerint minden létnek csak egyetlen célja lehet: Isten dicsőítése. Minden lét csak akkor értékes, ha benne Isten dicsősége, azaz kijelentett akarátának fensége és szabadsága érvényesül. Ennélfogva maga az üdvösség sem arravaló, hogy élvezzük, hanem arra, hogy erőt merítsünk belőle Isten dicsőségének munkálására. Tehát a hívő, aki üdvösségében, azaz kiválasztott voltában bizonyos, szükségképpen lesz Isten dicsőségének eszközévé, Isten munkatársává. Isten dicsőítésének legmagasabb formája pedig a Kálvin szemében nem a békességes tűrés, mint Luthernél, hanem a munka és harc Isten ügyéért, az Evangélium győzelméért, Kálvin kedvelt kifejezése szerint a „Krisztus királyságáért”.

E gondolatokkal Kálvin ezek szívében gyújtotta lángra a keresztyén hősiességet. Ennek kiapadhatatlan forrása az a meggyőződés, hogy az embereket egyedül és kizárólag Isten kezében van, az egyes ember üdve, vagy kárhozata egyedül Isten dicsőségét szolgálja és az ő öröktől fogva változhatatlan eleve elrendelésén, predestinációján alapul. Ezt a meggyőződést rögzítette meg Kálvin az ő bibliai predestinációtanában, amelyet a többi reformátorokkal és Augustinusszal egy értelemben s azok hatása alatt vallott az Isten tiszta igéje alapján, főként a Pál apostol tanítása szerint. Ő azonban sokkal jobban hangsúlyozta és sokkal következetesebben kidolgozta ezt a tant, mint bárki más előtte. A véges elmét és a gyöngye szívet megdöbbenő módon azt is tanította, egészen bibliai alapon, hogy Isten a kárhozatra éppúgy predestinált egyeseket, mint az üdvösségre. Ez a tan éppen ebben az alakjában volt az ő és mások számára rendületlen megnyugvás és törhetetlen erő forrása. Kálvin tanítványai kiválasztott, predestinált voltak szilárd bizonyosságában emelkedtek az akkori és későbbi Európa vezérnépei közé. Sokszor voltak keresztyénietlenül zordok, de mindig nagyok voltak mind a béke, mind a harc műveiben. Később az ellenreformáció súlyos megpróbáltatásai alatt, kemény és tettekre kész ellenállásukkal megmentették az európai protestantizmust.

Istentisztelete és egyházalkotmánya

A Kálvin vallása teljes kiépítése a Zwinglitől kiinduló református keresztyénségnek. Kálvin az Isten dicsőségét legközelebről a vallásos élet megnyilvánulásaiban igyekezett érvényesíteni. Természetes tehát, hogy e téren hajthatatlan következetesség jellemezte alkotásait. A római katolicizmus minden maradványával gyökeresen szakított. Ennek következtében a református vallás és egyház a római katolikusnak sarki ellentéte, a lutheránusnál százszor félelmeesebb ellenele és vetélytársa lett. Kálvin a vallásos és egyházi élet külsőségeiben is egyedül a Szentírást tekintette szabályozó zsinórmértéknek. Ezért az istentiszteletben ő is, miként Zwingli, a teljes bibliai egyszerűséghez ragaszkodott. Az ebből származható ridegséget azzal igyekezett ellensúlyozni, hogy - itt már Zwinglivel ellentétben - nagy gondot fordított az egyházi ének fejlesztésére. A versekbe foglalt és megragadóan megzenésített Zsoltárok könyve az ő indítására lett a református népek különleges lelki kincsévé.

Az egyházi élet berendezésében is hasonló következetességgel járt el. Ő is vallotta ugyan még azt a középkori nézetet, hogy az államnak joga van beleszólani a hit dolgaiba. De magát az egyházat igyekezett önállóvá tenni az állammal szemben - nem úgy, mint Luther vagy Zwingli. Egyházának bibliai alapon, őskeresztyén mintára, minden papuralmat kizáró egyszerű szervezetet adott. A lelkipásztorok és a

doctorok (vallás tanítók) tiszte mellé fölállította a presbiteri és a diakónusi tiszteletet. A presbiterok a pásztorokkal együtt a consistoriumban az egyházi fegyelmet gyakorolták, a diakónusok pedig a gyülekezeti szeretetmunkát - betegek, szegények rendszeres gondozását - látták el. E négy tisztség együttes működése teszi a Kálvin egyházat olyan szent gyülekezetté, mely nemcsak veszi a kegyelmet Igében és sákramentumban, hanem szakadatlanul meg is bizonyítja annak birtokát. Egyházfegyelme, melyről már szövegtünk is, az erkölcsi tisztaság és felelősségérzet oly magas fokára emelte a genfi népet, hogy még a Kálvin reformációjának ellenségei is tisztelettel emlegették. De a genfi egyház az önzetlen keresztyéni szeretetmunka szervezésének is példa nélkül álló képe volt. Maga az egyház rendszeres kórházi diakóniát és lelkipályozást tartott fenn. A dologtalanság üldözése még sokkal szigorúbban kerestül volt vive itt, mint a lutheránus községben. A református egyházak kevés kivétellel világszerte e genfi minta szerint rendezkedtek be. Kálvin útmutatása nyomán kialakították az ú. n. presbiteri-zsinati rendszert. Az állami hatalomnak sehol sem lettek önállótan szolgálivá. Ellenben mindenütt forrásai lettek egy tiszta és becsületes keresztyén közszellemnek és példaképei a tervszerű egyházi szeretetmunkának. Az újabb idők nagy belmissziói intézményeihez, különösen pl. a férfi és női „diakóniához” a református egyházak adták a példát.

Hatása a művelődésre

A nagyműveltségű Kálvin a kultúra minden nemes és közhasznú munkáját is az Isten dicsősége munkálásának tekintette. A Kálvin szellemétől áthatott polgáremberek életében egyfelől a fáradhatatlan munka, másfelől a szigorú erkölcsi fegyelem nagy vagyonosodást eredményezett. Ez viszont a tisztességes vállalkozó kedvet növelte. Annál is inkább, mert Kálvin, Lutherrel ellentétben, keresztyén szempontból is jogosultnak ítélte a törvényes (mérsékelt, legfőljebb 4-5%-os) kamatszédést s a becsületes kereskedő munkájában is Istennek tetsző dolgot látott. Az anyagi jólétre jutott református polgárság aztán - a hiábavaló fényűzés tiltva lévén - a szellemi művelődésben és annak bőkezű előmozdításában találta nemes örömét. Kálvin a nagy természetben és az emberi szellem alkotásaiban Isten fenségét és jóságát látta tükröződni. A tudományt és a művészetet Isten „egyetemes kegyelme” ajándékának hirdette s bennük az isteni Lélek munkáját csodálta. Ezért nyíltabb szemmel tudta méltányolni az emberi tudást, mint legtöbb reformátortársa. Igazi tudományos szellem és élet az újkorban legelőször a református népek körében, főként Hollandiában keletkezett. Végül a kálvini típusú református egyházi élet egyik hatalmas nevelője lett az újkori demokrácia szellemének is, minthogy a legegyszerűbb sorsú hívőnek is tevékeny szerepet juttatott s minden állami nyomással szemben szilárdul ragaszkodott önállóságához.

RÉVÉSZ IMRE: Az őskeresztyénségtől az ellenreformációig

JÚNIUS HAVI GYÜLEKEZETI ESEMÉNYEK

Június. 4: Az istentisztelet utáni ebédet, Magyary Kosa István halálának évfordulójára, készítette és adományozta Magyary András és Ilona. Segített Megyesi Gizella és Vörös Ilona.

Június. 11: Az istentisztelet utáni ebédet készítette és adományozta Fejér Anna. Segített Fejér Hajnalka és Vörös Ilona.

Június. 18: Apáknapi piknik

Június. 25: Az istentisztelet utáni ebédet készítette és adományozta Vörös Máté és Ilona. Segített Torma Veronika. A süteményt készítette Fejér Anna.

APÁKNAPI PIKNIK

Ez évi apáknapi piknikünk is nagyon jól sikerült. Egyházunk nevében hálásan köszönjük a résztvevőknek a megjelenést, és a pikniken segítőknek a sok-sok fáradozást és áldozatos munkát. A piknik hathatos sikeres érdekében fáradhatatlanul dolgoztak egyháztagjaink és támogatóink.

A gulyást készítette és adományozta Kénéz Ilona és Zoltán.

A flekkent készítette és adományozta Rác Zoltán és Erzsébet.

A kolbászt készítette és adományozta Vörös Máté és Ilona.

A csirkepaprikást készítette és adományozta Herczeg Borbála és Tamás.

A töltött káposztát készítették és adományozták Fövenyessy Katalin, Vörös Ilona, Megyesi Gizella.

A gombapörköltet készítette és adományozta Magyary Ilona.

A körítéseket készítették és adományozták Megyesi Gizella, Vörös Ilona, Magyary Ilona, Fövenyessy Katalin, Kénéz Ilona, Fülöp Mária, Bordás Piroska, Kádas Jutka és Magyar-Köpe Blanka.

A salátát készítették és adományozták Magyary Ilona és Rác Erzsébet.

A kenyeret adományozta Kiszely Barnabás.

Az ebéd felszolgálásában segítettek Kénéz Ilona, Vörös Kamilla, Fülöp Mária, Herczeg Borbála, Megyesi Gizella, Rác Erzsébet, Mátyás Anikó, Vörös Ilona, Fövenyessy Katalin, Nagy Mária, Magyary Ilona, Philip Machell, Csillagos Andrea. A flekkent sütésénél segített Mátyás Róbert. A kolbász sütésénél segített Vörös Dávid.

A süteményeket készítették és adományozták Magyary Ilona, Vörös Ilona, Orly Elvira, Megyesi Gizella, Fövenyessy Katalin, Jacqueline és Monique de Roover, Kozák Ágnes, Fejér Anna, ifj. Orly Elvira. A sütemények eladásban segített Orly Elvira, Torma Veronika, Kozák Ágnes, Magyar-Köpe Blanka, Fejér Anna és ifj. Orly Elvira.

A lángost adományozták Vörös Ilona és Máté. A lángos készítésében segédkeztek Vörös Máté és Ilona, Vörös Kamilla, Kádas Jutka, Fövenyessy Katalin, Vörös Dávid, Papp Lajos, Kiszely Mária, Nagy Mária.

Az élelmiszer eladásában segédkeztek Jacqueline és Monique de Roover és ifj. Orly Elvira. A kávékat készítette Philip Machell.

Az italok árusításában segédkeztek Herczeg Tamás, Magyary András, Beszterczey Barnabás.

A pénztárt kezelte Bordás Piroska.

A mosogatást Torma József végezte.

Az asztalok megterítésében segédkeztek Torma József, Bordás Zoltán, Nagy Mária, Vörös Kamilla, Peter Leemon és Seraphim Leemon.

A sátrak felállítását végezte Rác Zoltán.

A szállítást Fövenyessy Károly, Magyar-Köpe Gábor, Fövenyessy Ottó, Vörös Máté vállalta.

Összepakolásnál segített Fövenyessy Károly, Magyar-Köpe Gábor, Vörös Máté, Vörös Dávid, Mátyás Róbert, Mátyás Anikó, Csillagos Andrea, Rác Zoltán, Bordás Zoltán, Herczeg Tamás, Papp Lajos.

Mindezt a munkát felügyelte és irányította Fövenyessy Károly.

Az Úr Isten áldja és őrizze minden résztvevő és segítő testvérünket!

Viszontlátásra a szeptember 24-i piknikünkön!

JÚNIUS HAVI ADOMÁNYOK

N.N, adomány.....	\$ 30.00
John & Elisabet Racz, pünkösdi adomány.....	\$ 50.00
Joseph & Blanka Hajnal, pünkösdi adomány.....	\$ 50.00
Dr. Karoly & Magdolna Szabo, pünkösdi adomány.....	\$ 50.00
Karl & Katalin Fövenyessy, pünkösdi adomány.....	\$ 25.00
Theodore & Jacqueline Korosy, adomány.....	\$ 200.00
John & Marika Reisinger, Fabó László emlékére.....	\$ 200.00
Andrew K. Magyary, édesapám emlékére.....	\$ 100.00
Nandor es Maria Horvath, Kusai József emlékére.....	\$ 50.00
Bela Toth, adomány.....	\$ 100.00
Hun Reality Inc., könyvvásárlási adomány.....	\$ 100.00
Emery & Priscilla Kozak, adomány.....	\$ 100.00
Elvira M. Orly, adomány.....	\$ 50.00
Hun Reality Inc., könyvvásárlási adomány.....	\$ 50.00
Charles & Marta Moore, adomány.....	\$ 50.00
Emery & Priscilla Kozak, virágmegváltás Nagy Mária emlékére.....	\$ 50.00

A Presbitérium nagy szeretettel köszön minden adományt és segítséget.

Az Úr Isten gazdag áldása legyen az adakozó testvéreinkkel!

Gyászjelentés

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy Nagy Mária, életének 80-ik életévében, hosszas szenvedés után 2006. június 14-én megtért Teremtő Atyjához. Utolsó útjára 2006. június 21-én kísértük.

Az Úr Isten adjon csendes nyugalmat elhunyt testvérünknek, hátramaradotti számára pedig erőt, vigasztalást és hitet az örök életben.